

LÄTI HENRIK VALETAS!

Läinud suvel „Maleva” võtetel

ELEN LOTMAN

Uku Uusberg (Tugis).

„Lontrus, mis siin lahti on?! Vasta, või ma rebin sult nibud küljest!” karjub Jürmala foogt Hippolyt (**Märt Avandi**) talle vastu taaruvale saksa sõdurile, kes laliseb pehme keelega: „Hõk... See on see imeline neste, mis... hõk... eestlastel... suurte aamidega... jumalik!”

„Mis neste? Sõdur, räägi selgelt, sa oled sakslane!” nõutab vastust Liivimaa ja Eestimaa ristiusustamist juhtinud keigarlik aoseksuaal, piiskop Albert (**Raivo E. Tamm**). Ümberringi lällavad purupurjus saksa ristosõdalased. Tibutav vihm kasvab paduvihmaks ning

saksa sõdurid kainenevad hetkega. Režissööri assistent **Kertu Kõösel** hüüab ruuporisse: „Minge kõik telki vihmavarju”, ning lõbus jooming asendub kiire sagimisega. Käimas on „Exitfilmi” ja „Õ-Fraktsiooni” toodetava ajaloolise filmi „**Malev**” võtted.

Väikese Lääne-Eesti asula Koonga vallutanud võttegrupp on lõbus, käratsev, töökas ja peamiselt vabatahtlik. Assistentide hordi moodustavad suuremalt jaolt Pedagoogikaülikooli ja EKA tudengid, kes vajalikul hetkel on valmis ka kiirelt statistideks ümber kehastuma. „Malevas” saab suur hulk võttegrupist käe valgeks nii kaamera taga kui ka ees. Isegi **Ilmar Raag** on endale habeme kasvatanud ning päevaks valgustaja **Taivo Tenso** assistendiks ülendatud, sellal kui valgustaja senine assistent, sinise kiivriga **Henri Savitski**, on vangerdatud mõnele muule tööle. Sest „Maleva” võttegrupi liikmed on nagu kameeleonid. Nad on valmis iga hetk kehastuma selleks, kelleks parasjagu vaja.

Aga Ilmar „Killing Tartu” Raagi näikse selletaolised üritused nagu „Malev” paeluvat. Miks ta muidu on valmis niivõrd suureks ohvriks nagu habeme kandmine. Naistuttavad linnas olevat juba ähvardanud, et seniks kui habe on ees, võib suudlemise ära unustada. Tegelikult on aga tegemist kavala maskeerimisega. Habeme ja tööka assistendi näo taha on siiski varjunud ka ETV direktor Ilmar Raag. Sest keegi „suur inimene”

Kaunid eesti
neiu „Maleva”
võtetel.

peab ju ka asjadel silma peal hoidma. Et liiga lõbusaks ei läheks. Et pill ei tuleks pika ilu peale. Sellise vanarahva üt-luse peale hüüatab aga Lehola Lembitu, et kätte on jõudnud aeg töötamine sin-napaika jätta ning lauluviis üles võtta. Oleme me ju laulurahvas, mitte barba-rid.

Lõpuks paljastatakse sajanditepik-kune vale filmikunsti vahendite abil. Läti Henrik eksis! Kõik oli hoopis teisiti, kui me õpikuist teame, nagu väidab „Õ-Fraktsioon“, ning tõde selgub filmis „Malev”.

Peerud ei löö küll lausa kahel otsal lõkendama, kui eesti rahva parim poeg Uru, Käigu poeg (kelle vend on muu-seas Koopa ning vanaisa nimi olevat olnud Tunneli), saabub koju ning asub vabastama oma töökat, kuid liigest vaimuteravusest õnnistamata jäänud hõimu sakste ikke alt, aga pika asjatami-se peale õnnestub tal siiski üht-teist kor-da saata. Peategelast Urut kehastab vastselt lavakunstikooli lõpetanud **Ott Sepp**. Peasüüdlast Läti Henrikut män-gib aga frantsiskaani munga soengut kandev lavakunstikooli kolmanda kur-suse tudeng **Sergo Vares**.

Kuid mis oleks mees ilma sõprade

toetuseta? Urut saadavad teekonnal surma või loorberitele *crazy sidekick* Leholas (**Argo Aadli**) ning gallia kuulsa vabadusvõitleja Obelixi kodumaine versioon Tugis (**Uku Uusberg**). Nagu näha, on Eesti vabaduse kaitsele rivis-tunud üles rida lootustandvaid noori näitlejaid.

Kui vihm järele jääb, ilmuvad statis-tid taas platsile ning lõbus jooming jätkub. Kertu Kõösel hüüab ruuporisse paar julgustavat lauset stiilis „No nüüd olete te küll juba täiesti kännis” ning algab võte. Operaator **Andrus Prikk** ot-sib suuri ja keskplaane lällavast selts-konnast ning monitori taga istuv režis-söör **Kaaren Kaer** itsitab tema leidude üle. Tegelikult surub naeru alla terve võttegrupp. Kuid helioperaator **Olger Bernardt** säilitab stoilise rahu nagu alati ning ei pabista. Niikuinii „Malev” järel-helindatakse. Las itsitavad.

Vaatamata kontidesse pugevale niiskusele ei näi hommikul kella kahek-sast öösel kella neljani rassinud mees-konna moraal langevat. Öövõte on üks lahe asi. Eriti siis, kui valgustaja on võ-lur. Sest just võlur Taivo Tenso igal ju-hul on. Arvestades seda, kui väikeseks surub tema valguspargi kitsas eelarve.

Märt Avandi (Jürmala foogt Hippolyt).

Ott Sepp (Uru).

Tõrvikud, mida vihm püüdlilikult kustutada üritab, läidetakse uuesti ning võte jätkub.

Järgmisel õhtul harjutavad Uru ning Jürmala kuri foogt Hippolyt võitlusstseenide konsultant **Hellar Bergmanni** käe all otsustavat vastasseisu. Pika treeningu käigus on võitlus lihvitud efektseks vaatamänguks, mille harjutamist koguneb vaatama terve hulk karvaseid ja sulelisi. Režissöör Kaaren Kaer ning operaator Andrus Prikk otsivad kangelaste surmaheitluse jäädvustamiseks kuldõiget ning Koonga koolimajas kihab elu. Näib, et kogu meeskonnal on ees maagilised roosad huumoriprillid, millest läbi vaadates ka sääsed ning vihm küllaltki naljakad tunduvad. Iidne Soontagana maalinn, kus kunagi Aita, Leili ja Vambola oma asju ajasid, on nüüd tõe tunnistajaks. Siin selgub, mis juhtus tegelikult muistse vabadusvõitluse ajal. Ka paljukiidetud Lembitu õige pale paljastatakse. Kogu stsenaarium aga lõhnab äärmiselt lõbusa ikonoklasti järele.

Oma esimese täispika mängufilmiga debüteeriv operaator Andrus Prikk valis „Maleva“ salvestusformaadiks MPEG IMXi. On ju tegemist Hollywoodi standardite järgi *no-budget* filmiga, mistõttu filmilindi kasutamine ei ole mõeldav, kuid samas nõuab ajaloolise eepose stiil võimalikult kõrget kvaliteeti. Küllaltki uus formaat IMX peaks erinevate allikate väitel välja andma Digi Betastki parema pildi. Kino digitaliseerub. Kuid tehnilisele *high-tech*’ile vastandub tudengitest käsitsitikkijate armee. Rekvisiitidega on „Malevas“ üldse nii, et kogu aeg käib kibe töö. Need, kes parasjagu võttel ei ole, tegelevad kas puuritvade koorimise, kostüümide värvimise või mõne muu osavaid käsi nõudva tegevusega. Koon-gasse saabub vahel ka „jänese“ sõpru ja sugulasi linnast, kes end päevaks sisse seavad, mõnda kunstnike antud ülesannet täita nikerdavad ja siis mingi hetk taas kaovad. Nagu poleks neid olnudki. Kohalikele on „Maleva“ võttegrupp kujunenud omaette tasuta atraktsiooniks.

Ott Sepp (Uru).

Režissöör
Kaaren Kaer
juhendab
sakslaste
vägesid.

Argo Aadli
(Leholas) ja
Uku Uusberg
(Tugis).

„Maleva” võtetel said näitlejana ristsed ka filmitegijad.

Filmielu koolimajas kulgeb aga oma-soodu ning vaatamata ilmataadi nihilistlikule huumorimeelele jätkuvad võtted lõbusa stiihiana. Oma tuleristsed saab siin kätte terve rida noori assistente ja võib-olla ka tulevasi filmikunstnikke, režissööre ja operaatoreid. Oleks meeldiv, kui juba teist aastat jätkuv trend – suvel looduskaunis kohas toimuv filmi-

võte, kus on rakendatud suur hulk noori inimesi, – muutuks traditsiooniks. See võiks olla nagu omaette noorsootöö-projekt, millega seoses võiks mõelda filmide rahastamise peale sotsiaal- ja haridusministeeriumi ressursidest. Ja rääkides filmikunsti mõjust regionaalsfäärile, ei tohi kindlasti unustada seda, mil määral tõstab Koonga SKPd kohalikku poodi ja kaltsukat regulaarselt külastav assistentide armee.

„Maleva” võtteplatsil pulbitseb nooruslik kaootilisus ja väljakujunenud tavade eiramine. Ja miski (on see siis nüüd kootud barett õ-fraktsioonlase **Lauri Lippmaa** peas või kamuflaažvorm plat-simänedžer **Kaspar Kaljase** seljas või siis hoopis terve hulga noorte inimeste tegutsemine kiirusel, justkui homme oleks viimnepäev) meenutab *guerilla*-sõda. Mida „Malev” kindlasti ka on. Partisanisõda konventsionaalse huumorimeele vastu. Sest on ju filmiamatöörlusel alati olnud Eestis teatav pörandaalune maik man ning nüüd, kui mastaabid on nii suureks kasvanud ning „Exitfilm” nad oma šefluse alla võtnud, võibki rääkida juba „Õ-Fraktsiooni” ja filmitudengite metsavendlusest professionaalse filmitegemise võsas.

Fotod „Maleva” arhiivist

Raivo E. Tamm (piiskop Albert) ja Märt Avandi (Jürmala foogt Hippolyt) jõudehetkel.

„Maleva” esilinastus on 19. augustil.